

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

20. De peccatis in vsu matrimonij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

De peccatis in vsu matrimony.

CAPVT XX.

Multis modis etiam peccare contingit in ipso matrimonio vsu, qui modi his duobus carminibus continentur.

Sic modus & finis, sine damno, solue, cohare.

Sic locus & tempus, tactus, ne spernitio votum.

Oportet singulas explicare partes.

In primis circa modum contingit mortaliter peccare, quando contra naturam, puta, in vase non debito fit copula: quando etiam semen effunditur extra vas voluntarie: His enim duobus modis est mortale. At quando in vase proprio semen effunditur, quamuis modus non seruetur, puta, siue foemina sit superior, siue à posteriori parte semen recipiat, siue alius sit præposterus modus, tunc non est mortale, nisi cum est periculum effundendi semen extra vas; quo periculo non stante, vt dicit Alber. 4. dist. 32 non est mortale, sed si fiat ob delectationem solam, est veniale, si ob necessitatem aliquam nullum est peccatum.

Circa finem, nota, quod cum coniux accedit vxori tamquam ad non suam, quia nimirum ita accedit, quod habet animum accedendi, licet non esset sua vxor tunc est mortale: qui vero accedit vt suæ, tamen causa delectationis, tunc est veniale. Hæc est doctrina sancti Thom. 4. d. 32.

Circa damnum aduerte, quod accedere ad grauidam, quando est notabile periculum abortus est mortale; quod si nullum est periculum aut paruum, veniale est, quia frequenter est periculum, nisi sit ad vitandam incontinentiam: accedere etiam ad menstruatam, veniale est: quamuis si foemina perpetuum pariat menstruum, aut sit periculum incontinentiæ, nullum sit peccatum, vt dicit Sylu. ver. debitum, §. 6. Tempore autem menstrui dicit S. Thom. loco citato, quod non potest foemina petere debitum, sed reddere petenti, primum admonendo ipsum de menstruo: hoc autem peccatum est tantum veniale, quia nullum est periculum notabile, nec impeditur generatio.

Circa illud verbum, *Solue*, nota habere coniugem virumque potestatem supra corpus alterius, ita vt alter de iustitia possit alteri debitum copulæ petere, & qui negat (nulla cau-

face.

sa existente rationabili) mortaliter peccat, contra illud 1. Corinth. 7. *Nolite fraudare inuicem.* Sunt tamen hic notanda aliqua.

Vnum est, quòd sunt casus aliquot, in quibus vnus potest negare alteri etiam petenti debitum: de quibus vide Palud. 4. d. 32. & communiter Doctores Theologos ead. diff. & Summistas, verb. debitum.

Primus est, quando est impotens, qui non potest reddere; verum est, quòd si sua culpa factus est impotens, mortaliter peccauit in eo, quòd se impotentem fecit; tamen postea non facit nouum peccatum in non reddendo post pœnitentiã primi peccati.

Alter casus est, cum timet probabiliter grauem infirmitatem ex ipsa copula: non enim tunc tenetur accedere, nec hoc est contra illud cap. quoniam. de coniug. leprof. vbi dicitur, quòd debet accedere ad leprosum coniugem: hoc enim intelligitur cum non timetur contagio consilio medicorum; si enim timetur probabiliter, non tenetur.

Tertius casus est, cum vnus coniugum commisit adulterium: tunc enim perdit ius petendi, & ille alter potest negare absque peccato, nisi etiam ipse commiserit, vt statim dicemus.

Quartus casus est, quando matrimonium est ratum, & nondum consummatum, & vnus vult ingredi religionem, tunc non tenetur reddere petenti. Cap. ex publico, de conuersio. coniuga. assignat tempus duorum mensium, in quo debeat talis deliberare statum, & ingredi, aut reddere debitum.

His adde quintum casum, quando vnus illorum fecit votum castitatis ante matrimonium; aut post, sed ex consensu alterius: tunc enim non habet ius petendi contra votum; & alter negare potest, nisi intercedat dispensatio voti.

Aduerte secundo, aliquando non solum coniugem posse non reddere debitum alteri, sed mortaliter peccare reddendo, & hic casus vnus est, nempe, cum vxor in adulterio pertinaciter manet, seu perseveranter, nec emendatur, tunc maritus tenetur illi non reddere debitum, vt habetur 23. quæstion. 1. can. si quis vxorem. Iste tamen casus limitatur à Doctoribus.

Primo, à Richar. 4. d. 32. quando illa vult desistere à peccato, & non perseverare in adulterio: tunc enim potest reddere maritus absq; peccato, non tamen tenetur.

Secundò, limitatur à Sylu. verbo debitum, §. 1. quando vir timet peccatum in continentia, nisi accedat vxori: tunc enim potest; nec enim tenetur cum periculo animæ procurare correctionem alterius; nam hic canon fuit factus ad emendationem fœminæ.

Tertio, limitatur ab Armilla, verbo debitum, §. 16. quando timentur rixæ graues, & scandalum, nisi reddat debitum.

Quartò, limitatur à Palud. dist. 32. quando nulla speratur emendatio ipsius: cum enim vir non potest corrigere, non tenetur abstinere. Limitatur & ab eodem, quòd solum obligetur vir, non reddere debitum vxori perseveranti in adulterio, non tamen obligatur vxor non reddere viro adultero perseveranti in adulterio: nam canon solum loquitur de viro habente vxorem adulteram.

Aduerte quintò, quod sunt multi casus, in quibus vir tenetur reddere debitum, etiam postquam commisit adulterium, dum modò non perseveret in illo.

Primus est, cum & ipse vir adulterium commisit. Ita habetur cap. significasti, de diuor.

Secundus est, quando potuit prohibere fornicationem, & noluit, vel ipse prostituit vxorem, cap. descriptionem, de eo, qui cognoscit consangu. vxoris.

Tertius, quando vir cognoscens vxorem fornicatam esse, accessit ei. 32. q. 1. can. dixit Dominus.

Quartus, quando vxor fornicata est violenter, vel quia credens maritum mortuum iterum nupsit, vel credens alienum esse suum maritum, accessit, tunc non perdit ius petendi, quia fornicatio hæc est materialis, & non peccatum. Ita habetur 34. quæst. 2. can. cum perbellicam, 32. quæst. 5. canon. proposito.

Quintus casus solet addi, quando vir dedit occasionem fœminæ adulterandi, quia noluit reddere debitum: tunc, si adulteretur fœmina, tenetur vir reddere debitum. 33. q. 5. can.

secundum verba. & ita dicit S. Thom. 1. Corinth. 7. & Armill. verb. matrimonium, §. 73.

(:)